

ХРИСТІЯНСЬКИЙ ГОЛОС

УКРАЇНСЬКА ЦЕРКОВНА ГАЗЕТА • UKRAINISCHE KIRCHENZEITUNG

РІК ВИДАННЯ • JAHRGANG 66

ЖОВТЕНЬ • OKTOBER 2014 • Nr.19 (2903)

ЦІНА • PREIS • 1,50 EURO

«ДАНА МЕНІ ВСЯКА ВЛАДА НА НЕБІ Й НА ЗЕМЛІ» (МТ. 28,18)

11 грудня 1925 року Святіший Отець Пій XI енциклікою «Quas Primas» встановив свято Ісуса Христа Царя. Цим самим Папа пригадав про належне місце Христа у житті окремих людей,

суспільств та держав, а також остерігав перед страшними наслідками для народів, які детронізували Христа і не рахуються з Ним при встановленні державних законів.

ІСУС ХРИСТОС –

ЦАР ВСЕСВІТУ

Чому такі важливі і актуальні слова Пія XI у наш час, коли, як сказав Іван Павло II – Європа та світ пориваються жити так, ніби Бог не існував і не зобов'язували Його закони? Кому вигідно, щоб Христос не займав центрального місця у суспільному житті? Як далеко сучасний світ віддалився від ідеалу Христового Царства? Які будуть наслідки цього?

СУЧАСНИЙ СВІТ ТА ЙОГО ЦАР

Ісус Христос є Царем Всесвіту – це очевидна правда, яку повинен прийняти і розважати у своєму серці кожен християнин. З неї виникають дуже конкретні висновки, які

Христос-Цар на вітражі мелькітського греко-католицького кафедрального храму в Росліндейл поблизу Бостону, США

Мелькітська Греко-Католицька Церква – одна з шести східно-католицьких Церков, що мають статус патріархату. Виділилася з трьох давніх християнських патріархатів: Антіохійського, Єрусалимського та Александрійського. Вірні Мелькітської Греко-Католицької Церкви живуть у Сирії, Лівані, Єгипті, Ізраїлі та Йорданії, а також серед діаспор цих країн в державах Європи і Америки. Назва Церкви походить від сирійського слова мелькіт – загальної назви християн Близького Сходу, що прийняли Халкідонський Собор. Мелькітська Церква є однією зі спадкоємиць древньої Церкви Антіохії (сьогодні це місто Антак'я на півдні Туреччини). Антіохійська Церква була заснована ще самим апостолом Петром і саме тут послідовників Христа було вперше названо християнами.

(з Вікіпедії)

повинні приносити плоди у нашому житті, у житті наших родин, суспільств і цілих держав. Сьогодні, коли багато хто хотів би звести релігію до ролі приватних набожних практик, а єдиним зовнішнім виявом нашої відданості Христові мала б бути макси-

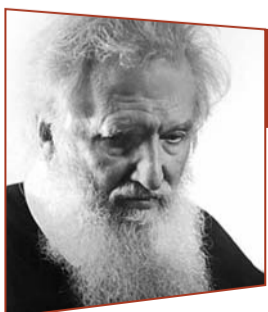
мальна участь у молебнях, треба замислитись, як на практиці має виглядати наше підданство Христу Царю і наскільки далеко ми сьогодні відійшли від Його Царства.

Христос Цар, як вчить св. Кирило Олександрійський, владарює над усім сотворін-

ням не через зовнішній примус, але силою своєї істоти і суті. Звідси висновок, пише Пій XI, що Христові належить поклоніння від людей і від ангелів не тільки як Богу, але і як Людині. Це означає, що Його влада поширюється не лише на Небесну Вітчизну,

до якої прямуємо, але і на цей світ, на всіх людей і на всі справи цього світу. Далі Папа пише: «Тут немає жодної різниці між індивідами, родинами чи державами, тому що люди об'єднані у суспільство підлягають владі Христа тією ж мірою, що й окремі індивіди. (...) Він є причиною успіху і правдивого щастя як для окремих громадян, так і для держави». Пій XI, стверджуючи цю правду, згадує слова св. Августина, який вчить, що джерелом щастя для держави не може бути інше джерело, ніж для людини, «тому що держава, це ніщо інше, як злагоджена група людей».

Продовження на 2 стор. ►

До 70-річчя смерті Великого Митрополита

ВЕЛИКИЙ СІВАЧ

Минає вже рік, як відійшов від нас Великий Сівач – Митрополит Андрей, що понад 50 літ засівав український чорнозем золотими зернами Христової Правди. Подібно, як і Його великі попередники – св. Антоній Печерський, Вен'ямин Рутський, Петро Могила – служив усе своє життя, аж до самої смерті, тільки свому народові; серед найбільш несприятливих умовин видержав на стійці аж до кінця.

Продовження на 6 стор. ►

► ІСУС ХРИСТОС – ЦАР ВСЕСВІТУ

▼ Продовження. Початок на 1 стор.

Ніхто не може ігнорувати та піддавати сумніву цю владу, бо це загрожує страшними наслідками. Болісним підтвердженням цієї правди є сьогоднішній стан суспільств, які у минулому були християнськими, а сьогодні, покидаючи свою віру та детронізуючи Бога, відчують на собі наслідки відступництва. Пише про це Іван Павло II: «Однією з причин згасання надії є намагання нав'язати людям антропологію без Бога і без Христа». Такий тип мислення призвів до того, що людину стали вважати «абсолютним центром дійсності, по суті примушуючи її, всупереч природі речей, зайняти місце Бога і забути про той факт, що не людина створює Бога, а Бог створює людину. Забувши про Бога, людина стала покинутою» і тому «не треба дивуватися, якщо в цьому контексті відкрився широкий простір для нігілізму у площині філософії, релятивізму в площині теорії пізнання і моральності, прагматизму і навіть цинічного гедонізму у структурі щоденного життя». Європейська культура схожа на «мовчазне відступництво» ситої людини, що живе так ніби Бога немає.

Саме тому, що сучасні суспільства ігнорують Бога, вони стають жертвами «князя цього світу» – сатани, який за всяку ціну прагне зайняти місце Христа і очікує у своїй гордині, що люди йому служитимуть. На жаль, це діагноз сучасного стану людства. Незважаючи на великі зусилля в боротьбі за права людини, це не приносить інших плодів, ніж бруталізація життя, ріст злочинності і збочень, легалізація гомосексуалізму та інші блюзнірства, які все частіше

кидають проти Єдиного Царя і Господа.

Всі зусилля в боротьбі за мир, який дає світ, а не Христос, заздалегідь приречені на невдачу. Про це застерігав Пій XI: «...коли ми роздумували про головні причини тих нещасть, що гнітять людей, ми відкрито вказали на ураган зла, який охопив світ. І не тільки тому, що багато людей відкинули Христа і Його пресвятий закон з власних звичаїв, з приватного, родинного і публічного життя, але й тому, що поки індивіди і держави уникатимуть і заперечуватимуть владу Спасителя, надія на постійний мир між народами у майбутньому навряд чи з'явиться».

І дійсно слова Папи виявилися пророчими. Світ не лише не змінився на краще, але через відкидання свого Царя з кожним днем щораз більше занурюється в огиду своїх гріхів. Не допомагають навіть амбітні людські старання, що мають на меті побудову раю на землі, але які водночас відкидають Єдиного Спасителя і Царя разом з Його Святим Хрестом. Всі ці старання стають нічим іншим, як небезпечними утопіями, що тягнуть щораз більшу кількість душ до пекла. Так відбувається тому, що людина вирішила жити без Бога і без Його законів. Чи Господь, з огляду на це відступництво, буде байдужим і дозволить, аби все більша кількість душ прямувала до загибелі?

ДОРОГА ПОРЯТКУ

Маленька Гіацинта, що разом з Франциском у 2000 році була винесена на вівтар Іваном Павлом II, говорила про те, що передала їй Матір Божа Фатимська: «Божа Матір сказала, що на світі є

багато воєн і незгоди. Війни є нічим іншим як карами за гріхи світу. Матір Божа вже не може стримати караючої десниці Свого Улюбленого Сина, що зависла над світом».

З часу об'явлення Божої Матері у Фатимі і понтифікату папи Пія XI, коли Папа такими драматичними словами описав тогочасну ситуацію, моральна деградація світу значно посилилась. Те, про що застерігала блаженна Гіацинта – сьогодні стало фактом: «Прийдуть моди, які будуть дуже ображати Господа Ісуса» і далі: «Є багато родин – таких, що не подобаються Господові і не є з Ним». Стан цієї деградації охарактеризував Ісус Христос в об'явленнях Розалії Целякувні у 1938 році: «Дитино моя! За гріхи та злочини (згадуючи про вбивства та розпусту), що чинять люди на всьому світі, Господь пошле страшну кару. Божа справедливість не може більше зносити ці зlodіяння. Встануть лише ті держави, в яких буде царювати Христос. Якщо ви хочете рятувати світ, треба провести Інтронізацію Найсвятішого Ісусового Серця у всіх державах і народах цього світу». Виразно Христос домагається визнання Його царської влади не тільки в людських серцях, але у житті цілих суспільств і держав.

ЄДИНА НАДІЯ...

Христос Цар та Його Царювання це наша надія. В Нью-Йорку, через Нью-Йорк та для Нью-Йорку все має свою мету, остаточну і єдину. Його царювання вже у цьому світі дає справжній мир, про який Пій XI пише: «Якщо люди визнають як у приватному, так і у публічному житті царську владу Христа, тоді всі верстви суспільного життя будуть пронизані

невимовними благодатями справедливої свободи, порядку і спокою, згоди та миру... Дуже помилявся б той, хто б відмовив Христу-Людині у владі над будь-якими дочасними справами, коли Він від Отця отримав необмежене право над створіннями так, що все піддане Його волі».

У цьому контексті яким є також той факт, що влада Христа простягається на цілий світ не інакше як через Святу Церкву, яку Він заснував і Головою якої є. Від місця Церкви у суспільному житті залежить, чи Христос Цар отримає належну собі честь і славу як монарх – Цар царів і Князь князів.

ВСЕ НАВКОЛО ХРИСТА

Це споконвічне старання Святої Церкви, щоб світ складав неустанну честь своєму Цареві – не просто мрія. Неодноразово в історії християнства, коли людство наближалось до свого Царя та складало Йому належну шану і довіру, воно отримувало в нагороду прекрасні плоди цивілізаційного розвитку цілих суспільств і держав. Найбільші організаційні досягнення у побудові держав на зразок Небесного Царства припадали саме на цей період історії.

Папа Леон XIII згадує, що колись християнська Європа, яка на першому місці ставила Божий закон, опанувала та принесла цивілізацію варварським народам, долаючи їхні забобони і приводячи їх до правди. Саме християнська Європа відбила військово-експансію мусульман і очолила цивілізаційний поступ. Завдяки вірності Христу, Європа була колись в авангарді всіх культурних здобутків.

ЦАРИУВАННЯ ХРИСТА ЧЕРЕЗ ЦАРИУВАННЯ МАРІЇ...

Не можна не згадати, що Ісус

Христос – Цар Всесвіту хоче панувати у світі не інакше, як через свою Пресвяту Матір Марію. Великий апостол Марії, св. Людвіг Марія де Монтефорте, писав про це: «Через Пресвяту Діву Марію прийшов на світ Ісус Христос і через Неї Він хоче у світі панувати». І далі: «Пресвята Діва Марія не була до цього часу знана, що становить одну з причин того, що Христос не знаний належним чином. Якщо отже, що є безперечним, наступить пізнання Ісуса Христа і Його Царства, це виникне як логічний наслідок з пізнання та панування Пресвятої Богородиці, яка перший раз видала Христа на світ і також вчинить, що Він засяє другим раз». Немає, отже, іншої дороги до Царства Христа як через Марію і служіння їй.

Коли кожного дня повторюємо слова молитви «Отче наш...» і просимо: «...нехай прийде Царство Твоє...» мусимо пам'ятати, що молячись, просимо про Його царювання над нами як у вічності, так і у цьому світі. Тільки Його Царство є гарантією правдивого миру і благословення для народів та держав, в яких у всіх справах Він повинен отримувати належну Йому честь і славу.

Святий Людвіг у зворушливих словах пише про це панування на цій землі: «Ах, коли ж надійде цей щасливий час (...), цей вік Марії, коли чисельні душі вибрані і випрошені Марією у Всевишнього, втратять власний образ у прірві Її Серця, стануть живими портретами Марії, щоб любити і шанувати Ісуса Христа? Цей час настане тоді, коли пізнають і практикують молебень, який нині проголошують: «Щоб прийшло Царство Твоє, Господи, нехай прийде Царство Марії.»

Опрацював: Славомір Скіба, з інтернетсторінки оо. Паллотинів

ХР

«ЦЕРКВА БЕЗ КОРДОНІВ – МАТІР УСІХ»

«На глобалізацію явища міграції слід відповідати глобалізацією милосердної любові», – це один із закликів, які знаходимо в посланні папи Франциска з нагоди чергового Всесвітнього Дня Мігранта і Біженця, який Католицька Церква відзначатиме 18 січня 2015 року. Його тема: «Церква без кордонів – матір усіх». Представлення документу відбулося 23 вересня 2014 р. у ватиканському прес-центрі.

Наступник святого Петра розпочинає своє послання із ствердження, що Церква розкриває свої обійми, щоб пригорнути всіх, а особливо мігрантів і біженців, які «намагаються залишити в минулому важкі умови життя та будь-якого роду небезпеки». Він наголошує, що Церква покликана поширювати у світі «культуру гостинності та солідарності», згідно з якою «нікого не можна вважати некорисним,

непотрібним чи призначеним на те, щоб бути викинутим». З цього й випливає заклик відповідати на глобалізацію міграції «глобалізацією милосердя і співпраці, щоб таким чином вчинити гуманнішими умови, в яких перебувають мігранти».

З особливим відкиненням Папа викриває «ганебне й злочинне» явище торгівлі людьми, як також «всі форми насильства, визискування та примушення до рабства». Ці явища вимагають «рішучої та ефективнішої» боротьби, яка повинна черпати підтримку з «вселенської мережі співпраці, що ґрунтується на захисті й центральному місці кожної людської особи». Одночасно Святіший Отець вказує на необхідність «посилити зусилля», спрямовані на те, щоб створити такі умови, які б зменшили причини, «що спонукають цілі

народи залишати свої рідні землі з огляду на війни чи голод».

Папа визнає, що мігрантські потоки нерідко «викликають недовіру та неприязнь, також і в церковних спільнотах», ще перед тим, як пізнаються життєві історії заторкнених осіб. Але «підозри й пересуди суперечать біблійній заповіді з пошаною та солідарністю приймати потребуючого чужоземця». Сам Ісус, як читаємо у посланні, ототожнив себе з чужинцями й вимагає від нас «доторкатися людської нужди й впроваджувати в життя заповідь любові».

«Сміливість віри, надії і любові, – підкреслює Наступник святого Петра, – дозволяє зменшувати відстані, які відділяють нас від людських трагедій». Ісус очікує також того, щоб Його розпізнавали у мігрантах, біженцях

й переселенцях, «також закликає нас ділитися ресурсами, іноді навіть відмовитися він чогось із нашого набутого добробуту».

Багатокультурний характер наших суспільств «заохочує Церкву брати на себе нові зобов'язання солідарності, спільності та евангелізації», – підсумовує Папа, наголошуючи, що просто терпимості не вистачить, Церква покликана «долати границі й сприяти переходові від наставлення захисту й страху» до наставлення, в основі якого «лежить культура зустрічі».

Радіо Ватикан

С-на: DW

В «ДУСІ МЮНХЕНА»

Відомий з советських часів дисидент, захисник прав людини в Росії Сергій Ковальов висловив занепокоєння з приводу наявності «духа Мюнхена» та політики поступок, яка, на його думку, характерна в нинішніх відносинах між Заходом та Москвою.

«Я впевнений, що нині світ був би іншим, якби не сталася ганьба в Мюнхені та Ялті» – написав у відкритому листі до країн Заходу, маючи на увазі мюнхенську конференцію 1938 року, коли Великобританія та Франція де факто погоди-

лись на анексію Німеччиною частини Чехо-Словаччини. У свою чергу 1945 року, в Ялті, Захід та Советський Союз розподілили Європу на зони своїх впливів.

84-річний Ковальов написав також: «Ідете (Путіну-ред.) на поступки

стверджуючи, що щур, якщо його загнати в глухий кут, стане небезпечним. Не забувайте однак, що зовсім неважливо, чи щур в глухому куті чи залишений в спокої, він все-одно залишається потужним розсадником зарази».

Ковальов вже у квітні,

незабаром після анексії Криму Росією, у відкритому листі до міжнародного співтовариства, закликав «зупинити російську експансію» в Україні і натякнув на необхідність згадати Мюнхен та Ялту.

Для «ХГ» Роман Амбріс за TVN

ХГ

ЗЦІЛИТИСЬ ВІД КОРУПЦІЇ

Не слід плутати гріх та корупцію. Можемо сказати, що гріх прощається, натомість корупція не може бути прощеною. Але не тому, що Бог не прощає, але тому, що в основі корумпованої поведінки лежить відкинення трансцендентності: перед обличчям Бога, Який не втомлюється прощати, корумпована людина возноситься як самодостатня і не зауважує свого стану. Внаслідок цього корумпованій особі дуже важко зійти з цього шляху завдяки докорам сумління, тому що її чесноти перебувають під анестезією. Про це читаємо у книзі «Корупція та гріх. Кілька думок на тему корупції» колишнього Буенос-Айреського архієпископа кардинала Хорхе Маріо Берґольйо, теперішнього папи Франциска.

У цьому контексті автор робить висновок, що корупція більше, ніж прощеною, повинна бути зціленою. Це схоже до тих недуг, яких соромляться й намагаються приховати аж доти, доки вже неможливо приховати їхніх проявів... Але саме тоді з'являється нагода для зцілення.

Не слід також плутати корупцію з поганими звичками (хоча, панібратське ставлення до них може перетворити їх у власний скарб, який веде до зіпсуття серця). Корумпована особа завжди чинитиме так, щоб дотримуватись пристойності. Ісус назвав побіленими гробами осіб, приналежних до найкорумпованішого середовища свого часу. Корумпований аж до вишуканості дбатиме про добрі манери, намагаючись приховати свої погані звички.

і видаватиме себе за легковажного. Але ось така легковажність є набагато небезпечнішою від гріха розпусти чи захланності, бо тоді горизонт трансцендентності настільки віддаляється, що стає дуже важко повернутися назад. Грішник, визнаючи себе таким, певним чином допускає фальшивість того скарбу,

хто має чіткі моральні рамки та не йде на поступки, є фундаменталістом, застарілим, замкненим, людиною, яка не відповідає висоті моменту.

І тут ми бачимо іншу характерну рису корумпованої людини: спосіб, у який вона виправдовується. Тому що, по суті, корумпований відчу-

„Ісус назвав побіленими гробами осіб, приналежних до найкорумпованішого середовища свого часу“

У поведінці корумпованої людини її хворобливе наставлення виглядатиме, як своєрідний стиль, щонайбільше, воно матиме аспект слабкості або слабких місць, що може бути відносно прийнятним чи виправданим суспільством. Наприклад, корумпована особа, сповнена амбіціями влади, представлятиметься щонайбільше з наставленням певної легкої примхливості чи поверховності, що дозволяє змінювати позицію, відповідно до ситуації: про такого говоримуть, що він слабкий, опортуніст, зацікавлена особа... Але його корумпованість, виявом якої є амбітне прагнення влади, залишатиметься прихованою.

Ще один приклад. Людина, зіпсуття-корумпованість якої полягає у розпусті та захланності, для приховування цього шукатиме якнайприйнятніших суспільством форм,

до якого прив'язаний. Натомість, корумпований піддав свої погані звички «прискореній програмі доброго виховання». Він приховує свій справжній скарб, не ховаючи його з-перед очей ближніх, але роблячи все для того, щоб він виглядав суспільно прийнятним. У таких обставинах зростає почуття самодостатності. Тоді ця людина, розпочавши із легковажності, закінчує абсолютною впевненістю у тому, що є кращою від інших.

Для тих, які вважали себе кращими за інших, Ісус розповів відому притчу про митаря і фарисея, що прийшли молитися до храму. Корумпована особа відчуває потребу порівнюватися з іншими, які йдуть тим самим шляхом, щоб приховати власну непослідовність, щоб виправдати своє наставлення. Наприклад, для людини, яка має хиткі основи, той,

ває потребу виправдовувати себе самого, хоч навіть і не зауважує, що це робить. Його спосіб виправдовуватися полягає у порівнюванні себе з іншими, і має дві характерні риси. По-перше, він це робить, посилаючись на крайні, перебільшені чи негативні ситуації, як от нахил до крадіжки, несправедливість, перелюб, не дотримуватись посту, не сплачувати десятини, як отой фарисей із згаданої притчі висловлювався про митаря, протиставляючи цьому свої власні добрі манери. Але це є сфальсифіковане порівняння, тому що його категорії є відмінними. Це спроба порівнювати ілюзію, видимість з дійсністю, що не є такою. І тут з'являється друга характеристика: під час цього порівнювання вислів, на який робиться посилення, зводиться до карикатури.

Радіо Ватикан

КОРОТКО

ЄВРОМАЙДАНУ ПРИСУДИЛИ ПРЕМІЮ ВАЛЕНСИ

Український рух Євромайдан отримав щорічну премію ім. Леха Валенси. Присудження премії українському рухові – є «виявом нашої солідарності та підтримки демократичних і проєвропейських зусиль українського народу», – написав екс-президент Польщі та лауреат Нобелівської Премії Миру у заяві, оприлюдненій 25 вересня. Організатори премії пояснили вибір переможця тим, що Євромайдан відстоював свободу та гідність людей. (DW)

К

Експорт товарів українських виробників до країн Європейського Союзу збільшився на 25 відсотків у травні-червні 2014 року у порівнянні з аналогічним періодом минулого року. Водночас до Росії скоротився майже на чверть. Статистичні дані свідчать про те, що скасування мит для українських товарів, запроваджені ЄС в односторонньому режимі, позитивно впливає на українську економіку. Від торговельних преференцій найбільше виграли сільгоспвиробники. Зростання експорту на європейські ринки на 587 мільйонів доларів США загалом компенсує втрати України від зменшення експорту до Росії – 592 мільйони доларів. (DW)

К

Президент України Петро Порошенко вважає, що зараз «дуже гарний час» для розгляду статусу вояків ОУН-УПА. Про це він сказав під час прес-конференції, відповідаючи на запитання щодо його позиції в питанні надання воїнам ОУН-УПА статусу учасників бойових дій та визнання ОУН-УПА воюючою стороною у II світовій війні. Порошенко зазначив, що раніше «питання вояків УПА розколювало країну і саме тому воно не ставилося в перший ряд». «На Галичині, Франківщині, Тернопільщині, в Рівному, на Волині це питання було вже вирішене за рахунок місцевих рад. По всій країні – ні», – сказав він. «Бо що таке воїн, який боронить свою державу, який захищає її так само, як це робили вояки УПА, – це гарний час поставити це питання», – сказав Порошенко. (УНІАН)

К

«Доручив Кабінету міністрів відмовитися від позаблокового статусу України.» Про це президент П. Порошенко написав на своєму мікроблозі у Twitter. Нагадаємо, відповідне положення було зазначено у рішенні РНБО від 28 серпня 2014 року, яке він увів вже у дію. Уряд, за рішенням РНБО, має розробити та подати президенту законопроект про внесення змін до деяких законів щодо відмови України від здійснення політики позаблоковості – для внесення на розгляд Верховної Ради як невідкладного. (УНН)

К

Папа не змінить принципів, що стосуються допущення до Причастя розлучених осіб, які живуть у несакраментальних зв'язках. У цьому Франциск запевнив іспанських єпископів під час цьогоорічного візиту ad limina. Пресі розповів про це ординарій Кордови єпископ Деметріо Фернандес. «Святіший Отець сказав, що це встановлено Ісусом Христом, і Папа цього змінити не може». Проте Франциск застеріг, що Церква має бути більш гостинною, аби люди не почувалися виключеними. (Радіо Ватикан)

УКРАЇНА хроніка протистояння РОСІЯ

ТРАДИЦІЯ ЗАГАРБНИЦТВА
ГЛИБОКО ЗАКОРИНЕНА

На Україну десятиріччями ллється злива пропаганди, яка прославляє «єдину централізовану державу», тобто Московське Царство, а потім російську імперію. Пропаганда КПРС від того часу, як Сталін перевів партію на рейки великодержавного шовінізму, витворює культ Москви, властиво, це культ імперіалізму і загарбництва, якого символом зроблено Москву. Виринає питання: що дала московська система «єдиної централізованої держави»; насамперед, що вона дала самому російському народові?

неясної надії, що прийде час і «Бог визволить їх від Орди».

Але, «якби їх запитав, що вони робитимуть зі своєю свободою, вони, правдоподібно, не могли б розвинути ніякої іншої програми крім завжди тієї самої, старої, засвоєної, яка вже стала інстинктом: ще більше домислити, нагромаджувати, обманювати і насильство чинити – з єдиною метою: досягти по змозі більше влади і більше грошей. Таким чином традиція загарбництва («скопидомства») була найбільше закоріненою, найприроднішою і найменш ідеологічною з усіх традицій московської великодержавної родини».

«Московські князі вчасно випрацюють своєрідну політику, з перших кроків починають діяти не згідно

із звичаями, швидше за інших відходять рішуче з усталених шляхів у стосунках між князями, шукаючи нових доріг, не пригадують над політичними традиціями й пристойностями. Це виявляється не тільки в стосунках з іншими князями, але й у веденні внутрішніх справ свого князівства... Перші московські князі виступають як сміливі хижакі.» (В. Ключевській)

Прошу іще одного свідка, Михайла Покровського: «Казенні підручники з царської доби, з Іловайським на чолі, ішли, властиво, від схеми Карамзіна. І тому придбання території, «збирання руських земель» грало таку колосальну роль в історичному процесі. Ця ідеологія здобування території занечистила мізки нашого покоління,

на жаль і того, що приходиться безпосередньо за нами.

Зітхання про «єдину-неділиму» були відголосом лекцій про «Збирання Русі». Але, одна річ – гасло «єдиної-неподільної» в майже однорідній з національного погляду Франції, а цілком інша річ у «російській імперії», де навіть Вітте нараховував більше 40 відсотків «іногородців», а він беззастережно залічував і білорусів і українців до «русских». Наша російська історична література половини XIX сторіччя, як і вся російська (історична) література, наскрізь великодержавна. І її великодержавність дуже характерна для її націоналістичної політики... Друга характерна риса цієї історичної літератури – це апотеоза сильної державної влади... (і тому) треба було всіляко прославляти державу».

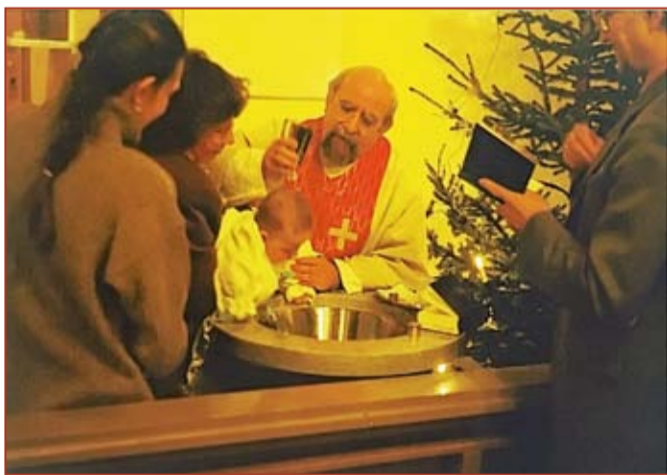
Правдива історія цього загарбництва досі невідома ні російському суспільству, ні українському, а ще менше західній громадськості. Це не Ленін вигадав т.зв. «партійність науки», — в даному випадку йдеться про науку історії. Ленін лише перебрав стародавні традиції і відповідно достосував їх до своєї мети. Від XV сторіччя московська, потім російська, історіографія служить не об'єктивному дослідженню минувшини, а політиці свого уряду, конкретно, політиці загарбництва.

Михайло Демкович-Добрянський

ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОГО ДУШПАСТИРЮВАННЯ В ШВЕЦІЇ (частина 2)

Починаючи з 50-их аж до 1985 року приїжджали до Швеції українські священники виключно з Західної Європи. Про приїзд українського священника з рідних земель ніхто навіть не думав – це було нереальним в тамтих роках. Навіть з Польщі, яка відмежована від Швеції тільки Балтійським Морем, жоден український священник не приїжджав і не служив Божественної літургії аж до 1986 року.

Чин хрещення здійснює отець Йосиф Казанова-Марторель

13 грудня 1981 р. введено в Польщі військовий стан. Громадяни Польщі, які знаходилися в тому часі на території Швеції, отримали право на постійне проживання в цій країні. Серед захищених шведською гуманітарною допомогою, були українці з Польщі. Вони почали в Швеції своє «нове» життя. Матеріально стало легше, але: «...не самим лише хлібом житиме людина...» (Лк. 4,4). В неділі і свята не було можливості піти до церкви. Священники приїжджали тут і служили Божественну літургію раз, або два рази на рік, а коли священнослужитель відїхав, вірним залишалася молитва «винесена»

з рідного дому і церкви, та очікування на наступну Різдвяну, чи Пасхальну відправу.

Для молодих людей приходив час вінчатися. Совість наказувала здійснювати науку Церкви – просити священника «запечатати» спільну життєву дорогу св. Тайною Вінчання, отримати благословення. В кінці 1982 року, наречені з міста Оребро, звернулися до Риму з проханням про українського греко-католицького священника. Владика Мирослав Марусин делегував о. Йосифа Казанову-Мартореля, пароха української греко-католицької церкви в місті Гамбург, Німеччина. Отець Йосиф приїхав до Оребра 10 січня 1983 року і повінчав наречених в церкві св. Ескільса. З того часу о. Йосиф Казанова-Марторель став «доїжджаючим душпастирем» у Швеції, та в інших країнах Скандинавії.

Рік 1983 розпочався благословенним акцентом для наших вірних у Скандинавських країнах. В Швеції, у місті Оребро, мала українська церковна спільнота збільшилася на одну українську, греко-католицьку сім'ю, а українці католики візантійського обряду в Скандинавії увійшли в склад поширеного, поза Німеччину, Апостольського Екзархату, який отримав

назву: Апостольський Екзархат для Українців Католиків Візантійського Обряду в Німеччині і Скандинавії.

Після поширення Екзархату на Скандинавію, навесні 1984 року Екзарх Платон Корниляк відбудув, в супроводі о. Йосифа Казанови-Мартореля і о. Йоакима Джуджара подорож до Скандинавії. Його візит був виявом душпастирської турботи про наших вірних, однак не вирішив питання постійної присутності українського греко-католицького священника в Скандинавії. Наші вірні далі очікували Різдвяного чи Великоднього часу, щоб почути свою Літургію.

23 липня 1983 р. відкликано в Польщі військовий стан; ново почалася еміграція на Захід. До Швеції знов прибували українці з Польщі і тут залишалися на постійне проживання. Коли прийшла запотребованість на св. Таїнства, то крім о. Йосифа Казанови-Мартореля, новоприбулі запрошували також своїх земляків-священників, які приїжджали, вінчали їх і хрестили їхніх дітей. Таким способом до наших душпастирів із західних країн, які відвідували українських вірних в Швеції, долучилися і греко-католицькі священники з Польщі. В серпні 1986, знов в Оребро, уділено св. Тайну

Вінчання, а в жовтні 1987 р. відбулось хрещення, яке здійснив о. Ярослав Мадзелян (тепер о. Яків, студит у Львові).

Отець Мадзелян брав також участь у святкуванні 1000-ліття християнства в Україні, які відбулися у Швеції 22 травня 1988 р. Святкування очолював тодішній Екзарх кир Платон Корниляк.

Для відзначення одноразових релігійних чи громадських подій приїжджали до Швеції також покійний владика Михайло Гринчишин – Екзарх Франції, та отець Мирон Мольчко (Німеччина). В 1996 році, о. Йосиф Казанова-Марторель відійшов на пенсію. Парохом у Гамбурзі став о. Стефан Воротняк. Він теж продовжував душпастирську місію у Швеції та в інших країнах Скандинавії до 2001 року.

24 серпня 1991 р. Україна стала незалежною. Наші сестри і брати, українці, почали емігрувати до різних країн світу, в тому числі до Скандинавії і тут залишалися. Наша Церква стала численнішою і молодшою. Процес еміграції не закінчений, він продовжується. Там де живуть наші вірні, сестри і брати – «старої і молодої» еміграції – там живе з ними і для них наша Церква.

Для «ХГ» о. Мирослав Костів, душпастир в Швеції

25 років тому здійснилось...

БОГ НАС ТРИМАЄ І ПРОВАДИТЬ

► Ви покинули Італію і повернулися сюди. Що є в Україні такого, що так тримає за серце тих людей, які народилися в ній?

Владика Андрій Сапеляк: Отож вирізняються українці з поміж інших народів добротою. Великою добротою. Але великий негатив України поміж народами є егоїзм – «Я!». Кожен українець про себе каже «Я. Я. Тільки я. Щоби мені було добре». Французи кажуть «Ми», італійці кажуть «Ми». А ми, українці, не знаємо, як поміж собою жити. Ми є егоїзми. І тому ми слабкі. Не маємо сили. Сила є громада. Ми громади не любимо. Індивідуалісти. Лише «Я». У «Ми» є сила. Водночас, ми є народ аж настільки добрий, що приймаємо всіх, хто є сильний. А немає тої амбіції: ми є українці і нами рядять українці. Нам це не є суттєво, тільки б була праця і добробут.

► Але ви теж українець! Ви ж прожили життя не будучи українцем-егоїстом!

Владика А. Сапеляк: Мое життя є високо поміж єпископами, папами. Я все був наверху, поміж усіма єпископами і націями.

► Тоді що вирізняло українських єпископів поміж інших єпископів світу?

Владика А. Сапеляк: Ревність і доброта.

► Ваше життя насичене не просто подіями, а завершеними великими справами. З того, що ви зробили, що ви вважаєте найважливішим?

Владика А. Сапеляк: Те, що я посвятив своє життя Україні. Я відкривав Україну світові. Лише на II Вселенському Соборі мені надавали слово разів чотири чи п'ять. І мое слово було про Україну. Я дякую Італії за те, що вона мене так високо піднесла. Цю висоту, цей стан я використав, щоб зробити все можливе для України.

► А семінарія для українських священників?

Владика А. Сапеляк: О, добре, що ви пригадали українських священників! Я маю до них застеререження. Українські священники у порівнянні з іншими мають ту хибу, що вони обмежують своє життя церквою. Не дивляться на народ, як націю. Вважають це політикою.

По закінченні війни, коли ми програли війну, папа зі своїми єпископами дуже вже жалував Україну. І вва-

ВЛАДИКА АНДРІЙ САПЕЛЯК – один із засновників сучасної української Церкви, єпископ, що створив українську Церкву в Аргентині, чимало зробив для української семінарії в Парижі, а згодом й у Римі. В якості відомого діяча Вселенської Церкви, члена комісії Східних Церков на II Ватиканському Соборі, він будив світ для дій на благо України. Після повернення в Україну він мріяв відроджувати українську Церкву на Далекому Сході в Росії, бо там багато українців. Однак, схід України теж був позбавлений української Церкви. І у свої 80 років владика Сапеляк знову став місіонером. Саме там, у Верхньодніпровську, він і перебув Майдан – українську революцію гідності.

жав, що Україні треба селезіян Івана Боско. Бо селезіяни, як священники, дбають про святість, але вони є громадяни. А того нема в українському суспільстві!

► Чекайте, був Майдан! На Майдані священники ставали з хрестами поміж протестуючими сторонами. Вони брали активну участь у протистоянні із владою, приймаючи сторону народу у революції гідності. Це були наші священники!

Владика А. Сапеляк: Скільки їх було?

Учасник розмови фотограф Олег Панас: З двадцять. А таких, що йшли попереду бійців і лізли просто під кулі, чоловік п'ять.

Владика А. Сапеляк: А що то є п'ять священників на тисячі? Священники мають виховувати чесних громадян. А ми того не маємо.

► Але ж вони вийшли коли був бій!

Владика А. Сапеляк: Вони не приготували народ! Навіть якби їх було не двадцять, а сто, чи інше велике число! Вони не повинні самі це робити, а виховувати людей, щоб в Україні народ був готовий до побудови гідного суспільства. Так, вони, ті священники, були готові, але народ не був... Нам бракує багато шептицьких...

► Ви, напевно, сьогодні єдина людина в світі, яка пам'ятає Андрея Шептицького...

Владика А. Сапеляк: Так, з ним говорив. Я про нього знав багато. Побачив вперше у Львові. Був з'їзд Марійських дружин. Шептицький мав промову до молоді. І ми мали щастя супроводжувати його у візочку, бо він пересувався вже саме так. Я представився, що їду до Італії вчитися на священника. Він дуже тишився.

► Які ваші перші враження від цієї людини?

Владика А. Сапеляк: Це одинокий великий вихователь громадян. Він не цурався політики. Нам бракує багато шептицьких. Щоб громадя-

нин, вихований священником, сам приймав правильні рішення. Наші священники знають свою Церкву і родину. А Шептицький був із розумінням, що є він і народ... Виховувати чесних громадян, тоді буде зміна.

► Ваше життя було насиченим зустрічами з непересічними людьми, які важили багато в історії людства. Яку із таких зустрічей ви вважаєте доленосною?

Владика А. Сапеляк: З Шептицьким. Це такий герой, що він сам один став проти цілого уряду Польщі. І він виграв. Він мав підпору Папи.

► А Йосип Сліпий? Ви були присутні при його поверненні з советських таборів.

Владика А. Сапеляк: Я був його права рука. Нас було 15. Я був секретарем синоду. Йосип Сліпий то є воля. Люди відчули його і пішли за ним. Він є продовженням Шептицького.

► А папа Римський Іван Павло II? Який він папа – ми всі спостерігали, а який він як людина?

Владика А. Сапеляк: Ми були два приятелі. Так мене там і знали – «приятель Папи» (посміхається).

► А як ви спілкувалися?

Владика А. Сапеляк: Все українською. Він вільно говорив українською. Промови – українською. Я написав про нього книгу і там їх подав. Його мама була українка. І те, що він говорив українською, то від мами.

► Як II Ватиканський Собор, в якому ви брали дуже активну участь, змінив світ?

Владика А. Сапеляк: Він багато що змінив. Принаймні, загальмував, стримав світ від падіння. І ми маємо говорити наперед про те, що було б із світом, якби не було того Собору. Щоби було з нами тепер без нього? Він зберіг світ від атеїзму. А тепер знову атеїзм йде далі і далі... Собор потряс світом.

► Те, що відбувається в Україні змінило ставлення людей до Церкви?

Владика А. Сапеляк: Так. Стало більше свідомості християнської. Щораз більше українці цінять християнство. Ситуація отворяє очі на те, що спасіння наше є Бог, Церква. На Східній Україні я спостерігаю, як ми йдемо угору. І в Церкві з'явилась інтелігенція. Це видно. Тепер є велика зміна. Інтелігенція отворяє очі. Звертається до Бога, до Церкви. А давніше інтелігенція вірою не цікавилась. То було для простих людей. Зараз є великий інтерес до релігії.

► Що вас найбільше дивує в сьогоднішніх людях?

Владика А. Сапеляк: В українцях? Прогрес великий. Інтелігентність. У релігії. Перше були такі простодушні люди, які багато співали. Тепер є великий прогрес – більше думають.

► Ви, прожили ціле життя для інших людей, для творення змін. Чи можете сказати, що ви щаслива людина?

Владика А. Сапеляк: Я щасливий з того, як жив. Я бачу руку Матері Божої на мені. Вона була для мене і Матір'ю Божою, і водночас моєю мамою. І провадила мене через все життя. То все вона. Я щасливий з мого життя і що я міг мое життя посвятити цілковито Україні.

► У такий нелегкий для України час, як людям зберегти спокій, надію на краще? Окрім того, щоб молитися і ходити до церкви.

Владика А. Сапеляк: Оті слова «ходити до церкви» не дуже симпатичні для мене є. Ходити до церкви замало. Тепер наша інтелігенція не говорить про те, щоб ходити до церкви. Вони хочуть щось більшого. Читати. Це щось глибше, як ходити до церкви: душа моя, я всередині є християнин, я не прагну спілкування лише зі священником, я хочу Бога глибше пізнавати.

► Що би ви побажали сьогодні зболеним ситуацією українцям?

Владика А. Сапеляк: Оптимізму. Не зневірюватися, бо над нами Бог всемогучий. Те

С-на: Олег Кохан

що нам загрожує московський татарин – не боятися. В них Бога нема. Це мине. Ми маємо таку певність, що так буде. Ми мали довгу історію, де не було такого, щоб українцями провадили українці. І прикро нам було жити. А ми вдержались під чужою владою. Ще й так, що нас стало майже 50 мільйонів. Хтось то втримав? Бог! То дивне. 700 років ми були гноблені. По таким довгим часам нас би вже не було. Однак замість п'ять мільйонів нас є п'ятдесят... І всі відчули себе єдиним народом, що прагне незалежності. Ми зневірювались. Але то була лише хвиля. Ми йдемо далі. І нас в тому підтримує Бог. Мій оптимізм є те, що Бог нас тримає і провадить. І він нами послуговує, щоб зберегти людство. Важною є та наша доброта. Будьмо оптимістами. Ми йдемо все вище і вище. Позитивним є те, що будиться українська інтелігенція.

Життя на землі – це те випробування, що веде до Бога. Без жертв нема прогресу. Сам Христос жертвував. Ті, хто принесені в жертву – це біль, але вони вже там (показує на небо). А ті, хто їх убили будуть там (стукає палицею по землі). Нами потрясає Бог. То є випробування.

Що залишилось поза диктофонним записом? Багато віри у те, що в Україні все налагодиться. Щира радість Владика від появи в українській Церкві нової когорти священників, які руйнують традиційні внутрішні конфлікти – поміж золотом церков та щирістю Божої віри. Вони є високоосвічені, а голівне – людяні, такі, що несуть Божу вчення не як страх божої карі, а як радість від осягнення смислів життя.

Розмову закінчили. Владика посміхаючись, обертається до нас і помахуючи своєю паличкою каже: «Оптимізму! Передайте всім – оптимізму! Все буде добре!».

Світлана Хітрова, ІА ZIK

▶ ВЕЛИКИЙ СІВАЧ

▼ Продовження. Початок на 1 стор.

Довкола особи Митрополита Андрея повстала вже за Його життя між народом легенда, що житиме як вічний спогад про Доброго Пастиря і Ревного Сівача. Вже як молодий станиславівський Владика перевів незабутню візитацію Гуцульщини, що й досі живе в пам'яті гуцулів як золота легенда про «нашого владика». По гуцульських хижках, при ватрах на високих полонинах, над Черемошем і Прутом – скрізь оповідають старі гуцули про Владика з ясними очима на білому коні, серед велелюдних бандерій і процесій, в'їздив до серця Гуцулії – Жаб'я, а відтак об'їздив гуцульські села під Чорногорою, під Шпицями і благословив хрестом свій нарід та свої гори, неначе св. Апостол Андрій Первозванний над Дніпром... Незабутня це була картина, гідна кисти великого мистця, гідна великої панорами.

А потім, уже як Князь Галицької Української Церкви – рік за роком візитації, місі, реколекції по Галицькій Волості. З кожним роком зростала пошана, любов, прив'язаність, подив серед всіх шарів народу до свого молодого Архипастиря. Його мужні виступи в обороні прав українського народу в Галицькому Сеймі та у віденській Палаті Панів, в справі українського університету та шкільництва, за земельну реформу, за відокремлення Східної Галичини в окремих край – відбивалися все голосним відгомном не тільки між своїми, але й між чужими.

З вибухом I світової війни залишився на своєму пості, аж поки не вивезли Його нащадки й переємники відомих метод князя Юрія Боголюбського.

Після розвалу тюрми народів у 1917 р. вітав Його золотоверхий Київ, а згодом уся Галицька Волость, як тріумфатора. На жаль, тодішня верхівка на Великій Україні не зрозуміла як слід Його великої соборницької ідеї. Його золоті зерна не зійшли над Дніпром так, як того можна було надіятися.

Коли Великий Зрив спалахнув і скоро спопелів, Митрополит Андрей, як моральний оборонець свого народу, виїхав за кордон і в різних краях Європи виступив в обороні прав українського народу на власне державне життя. Багато визначних чужинців знало про український нарід стільки, що його митрополитом є Кир Андрей. А серед наших заокеанських братів поїздка цього достойного «Посла зі Старого Краю» перед I світовою війною закріпила на віки його ослаблений зв'язок з Батьківщиною. Золоті зерна, Ним щедро засівані, зійшли чудово.

Минали важкі воєнні роки, зростали Його золоті зерна Правди і Любви, ріс Його авторитет серед народу. Хоч тілом ставав чимраз більше немічний, прив'язаний до ліжка та крісла, але своїм могутнім духом обediaвав усіх нас в одну велику громаду.

В часах злопам'ятної «пацифікації» (ідеться про каральні акції польської поліції проти українського населення-Ред.) Його палата перемінилася в лічницю для її жертв, а сам Митрополит, як найвищий Оборонець свого народу домагався рішуче її припинення.

Підчас величавого Свята УМІ (Українська Молодь Христові) 1933 р. у Львові наш Митрополит відбирав на Святоюрській Горі стотисячну дефіляду української молоді та благословив

її на важкий шлях боротьби. Молодь з усіх усюдів Галицької Землі побачила тоді свого Духового Батька та опікуна – і образ його на віки закріпився в її пам'яті.

Коли на Холмщині, Підляшші й Волині тодішня польська влада почала масово руйнувати українські православні церкви, зі Святоюрської Гори залунав грім голосу протесту Митрополита Андрея і цей голос почув увесь світ. Почув його український нарід по той бік «сокальського й рижського» кордону та зберіг у вдячній пам'яті.

Своїм великим серцем Митрополит прочував грядучу грозу та підготував до неї своїх найближчих співробітників. Його пророчі, віщі слова звучали неначе зловіщі пророцтва старозавітних пророків.

Сталося так, як Він сказав...

Та він не вгнувся, не подався, не уступив зі своєї стійки. Тричі ставив мужньо чоло грізній навалі – і тричі вийшов переможцем. Вріс

у бідну землю як могутній дуб і ніяка людська сила не вирве його з корням з неї, не затре слідів Його всеобіймаючої діяльності.

З особливою любов'ю, увагою та дбайливістю ставився до нашої молоді й дітвори. Під час візитації, місій і відвідин найрадіше любив розмовляти з дітьми та засівав у їхні душі ніколи не проминаючі ідеали. Сам великий аристократ духа, зі старого аристократичного роду, любив розмовляти з людьми з народу і в короткому часі полонював серця своїх розмовників. Це був насправду Великий Демократ у найкращому розумінні цього слова.

Коли тому 50 літ почав він засівати українські перелogi, український нарід у Галичині був ще малосвідомою, етнографічною масою, прибитою, затурканою ворогами. Після його всебічної плодотворної діяльності на церковному, культурному, виховному, добродійному і господарському полі – безпросвітна темна галицька народня маса стала скристалізованою, модерною нацією, свідомою своїх високих завдань, свого великого призначення на Сході Європи. Український нарід віднайшов золоту нитку традиції наших пращів і у своєму дальшому поході до остаточної Мети ступає з печаттю духа свого Великого Митрополита.

Ті, що бачили його Мойсееву постать, що чули його надхненні слова, що читали Його глибокі науки – ніколи не зможуть забути ні Його, ні його слів і наук. Золоті зерна Правди, НИМ так щедро розсівані впродовж 50 років, напевно не пропадуть, але зійдуть буйно по всій Україні.

Іван Савич (стаття оприлюднена 1945 року в журналі, який видавали в одному з таборів для українських біженців на території Німеччини)

ХГ

ПРО ДАЛЕКОГЛЯДНІСТЬ МИТРОПОЛИТА ШЕПТИЦЬКОГО

У вересні відбувся восьмий Міжнародний Конгрес Сирійської Конференції при Інституті Екуменічних Наукових Досліджень св. Єфрема, університету індійського міста Коттаям. Сорок богословів-патрологів, літургістів з цілого світу працювали за темою: «Отці Східної Церкви і її інкультурація на Азійському континенті, зокрема в Індії.»

Темою моєї доповіді було: «Митрополит Андрей Шептицький і його екуменічні контакти зі східними Церквами Близького Сходу». Найперше слід зазначити, що діяльність митрополита Андрея на екуменічному полі була спрямована на територію Росії, і він вважав головним завданням свого єпископського служіння – об'єднання усіх християн різних конфесій слов'янського Сходу з наступником св. Петра у Римі.

Це було пріоритетним завданням його екуменічної діяльності. Він говорив: «Ціль моєї праці, – є вас всіх з'єднати під прапор Христа». Але це нелегко було йому реалізувати, тому цей великий проект під час II світової війни обмежився тільки наближенням до з'єднання українських православних із Святою Столицею.

Митрополит розумів і бачив Христову Церкву східних об-

рядів також Вселенською, якою є Римо-Католицька. Православна і Католицька Церкви мають спільну основу: віра та святі Таїнства. Різниця між ними не є непоборною перешкодою до з'єднання, як, наприклад, інтерпретація ролі і функцій уряду наслідника св. Петра, фігуру якого Митрополит розумів як єдину видимую постать і сторожа церковної єдності.

Продовження на 7 стор. ▶

◀ **Митрополит Шептицький**, зокрема, заснував Український Національний Музей, купив у 1905 р. для нього приміщення за 34000 доларів (з допомогою євреїв, бо поляк-власник не бажав продавати будинок українцям). Там зібрано одну з найбільших у Європі збірок іконопису. Був ініціатором і засновником Земельного Банку у Львові (1910 р.). Ним заснована Львівська Богословська Академія (в 1928 р. єдиний український вищий навчальний заклад за Польщею). За ініціативою Шептицького було засновано Львівську Греко-Католицьку Академію (1928 р.), Богословське Наукове Товариство (1929 р.), Український Католицький Інститут Церковного З'єднання ім. Митрополита Рутського (1939 р.). (з Вікіпедії)

Excellenz, Sr. apost. Majestät geheimer Rat
Gr. kath. Ukrainischer Erzbischof-Metropolit von Lemberg
Andreas Alexander Graf von und zu Szeptyce-Szeptycky
gegenwärtig Kriegsgefangener der Russen in Kursk.

▶ ПРО ДАЛЕКОГЛЯДНІСТЬ МИТРОПОЛИТА ШЕПТИЦЬКОГО

▼ **Продовження.**
Початок на 6 стор.

Митрополит Андрей уже 1902 року встановив контакти з Церквами Близького Сходу. Зміцнював їх аж до 1914 року. Мав також контакти з деякими монастирями, як, наприклад, Святого Спасителя у Сирії, університетом св. Йосифа у Бейруті та колегією св. Франциска-Ксав'є з Александрії, єпископом Томазом із Персії. Митрополит Шептицький був далекоглядним стратегом. Одним із його планів було – викупити залишений православний грецький монастир і розмістити там отців Василіан, але через незгоду з грецьким патріархом Дам'яном (який його, до речі, не допустив правити на Божому Гробі під час паломництва галицьких прочан до Єрусалиму 1906 року) не зміг цього здійснити. Але, все-таки, не відступаючи від свого

плану, вирішує побудувати у Вифлеємі власним коштом церкву і при ній монастир для монахів студитів та дім паломників. Церква мала служити паломникам з України та з всього слов'янського Сходу, а також греко-католикам мелхітам. Згідно з контрактом між митрополитом Андреем і патріархом Кирилом VIII, церква мала бути під двома юрисдикціями: українською та мелхітською. Матеріальне забезпечення будівництва і утримання взяв на себе Шептицький, а адміністративні турботи було покладено на мелхітів, щоб на майбутнє уникнути будь-яких непорозумінь між громадами. Контракт був підтриманий Римом.

Монахи-студити повинні би були виконувати суто духовну роль у місці, звідки бере свої витoki монаше життя, одночасно навчаю-

чись і навчаючи здорових східних традицій, звичаїв, монашого аскетизму, чистоти обряду, богослов'я і екуменічно-місійної діяльності. На думку Митрополита, присутність українських монахів студитів у Святій Землі мала би також велике стратегічне та духовне значення, але, на жаль, плани митрополита Андрея ніколи не були реалізовані через його ув'язнення і депортацію в глибину Росії та через I світову війну.

Ще до початку війни Митрополит відгукнувся згодою на прохання патріарха Кирила VIII дозволити провести збір коштів у Галицькій Єпархії для будівництва нових церков в арабському Сході для новонавернених із мусульман та православ'я. Збіркою грошей зайнявся визначений від патріарха Кирила VIII його священник Петро Курі. Однак, від 1905 року, внаслідок відо-

кремлення Церкви від держави у Франції, яка мала протекторат над Ліваном, монастир, навчальні інститути та церкви щораз менше отримували матеріальної допомоги від французької держави. Тому, як довідуємося із прохальних листів патріарха Кирила VIII, він просить митрополита Андрея також коштів на побудову церкви у Дамаску.

Слід підкреслити, що щедрість митрополита Андрея Шептицького не була односторонньою, він був надзвичайно чутливим на кривду, що підкреслює його гуманізм і пастирська опіка над знедоленими, незважаючи на їх національну чи релігійну приналежність. Так, він виділяв значні кошти для утримання сиротинця у Вифлеємі, заснованого отцями салезіанами латинського обряду. Про це свідчать подячні листи від них і патріарха Філіпа Де Каматті, який повідомляє в одному із листів про початок богослужінь в українському візантійському обряді у їхній молитовні у Вифлеємі.

Про надзвичайну чутливість до знедолених свідчить також той факт (який я описав у своїй останній книзі про Митрополита, що вийшла італійською та українською мовами), що тодішні польські спецслужби зазначили у своїх таємних звітах, що Митрополит у церкві св. Миколая в Чикаго закликав давати пожертви не лише для українських галицьких сиріт, але також польських та білоруських, постраждалих під час польсько-українського конфлікту 1918–1919 рр.

Шкода, що ті, хто готував і був відповідальним за написання і випуск «Positio» про Слугу Божого Андрея, не згадали цих, таких важливих фактів добродієства великого серця Митрополита, батька й пастиря нашої Церкви, щоб знешкодити закиданим, які однобічно і необгрунтовано вбачали в особі Слуги Божого Андрея тільки політичного та антипольського противника.

Для «ХГ»,
о. Августин Баб'як (Італія)

РОЗМОВА З ОТЦЕМ АВГУСТИНОМ БАБ'ЯКОМ

▶ **Отче Августине, чим могла бути цікавою і корисною для представників азійських Церков ваша доповідь про Митрополита Андрея?**

о. А. Баб'як: Слід підкреслити, що Митрополит мав тісні стосунки з арабським християнством, яке значно відрізняється від слов'янського у символіці, жестах та інтерпретації. На підставі віднайдених архівних документів, наукових досліджень, я зміг дізнатися про пасторальну

далекоглядність Митрополита щодо інших Церков, їх духовно-літургійного досвіду. Його прискіплива зацікавленість життям і досвідом духовності східних отців та його колегіальна солідарність щодо інших єрархів є прикладом розуміння Вселенськості Христової Церкви.

▶ **Сирійська Конференція відбувалася в індійському штаті Керала, чим це було викликано, і чому саме у тому штаті?**

о. А. Баб'як: Саме у тому штаті

найплідніше діє Східна Сирійська Церква різних юрисдикцій та обрядів: католицька, православна, якубітська, англіканська та римо-католицька, заснована в Індії португальськими місіонерами. Там також активно діє Інститут Екуменічних Наукових Досліджень св. Єфрема університету м. Коттаям. Східна Сирійська Церква є найстарша Церква на близькому Сході. Вона є старшою щодо обряду від візантійської. Древня традиція каже, що св. апостол

Тома євангелізував Індію, слідом її місіонери ще у перших століттях інкультурували (вживили) в індуську культуру та ментальність народів континенту християнські цінності та обрядовість.

▶ **Чим може бути корисним для українського християнства зв'язок із культурою арабського чи індійського християнства?**

о. А. Баб'як: Їхня глибока віра, прив'язання до християнських традицій та обрядів, почитання їхніх місцевих свя-

тих, родинне практикування та християнська ініціація духовних цінностей, дуже поміркований консумізм у повсякденні: матеріальне не переважає духовного.

▶ **Який зв'язок між двома гілками християнства: європейською та азійською?**

о. А. Баб'як: Спільним є послання миру. Церква є джерелом і носієм миру, культури діалогу, толерантності і братньої любові.

Розмову вела
Галина Таратула

ХГ

ДЕКІЛЬКА СУБ'ЄКТИВНИХ РОЗДУМІВ ПРО (ХРИСТІЯНСЬКУ) ЛЮБОВ

Чи це вияв біблійного захоплення Папи апостолом Павлом, який в 13-ій главі свого Послання до Коринтян наголошує на значенні любові для християнського життя? Чому папа Бенедикт пригадує світу про неї? Чому знов говориться про щось, що всі знають? Такі можуть зродитися запитання. Відповідь, здається, дуже проста і єпископ Риму дає її вже на початку: завдяки неї можемо розпізнати властивий (читай: правильний) образ Бога та людини.

Дійсно, любов не є для людини тим самим, що повітря, без якого вмираємо. Але, парадоксально, брак любо-

Поштовхом для цих слів стали енцикліки (слово з грецької мови: послання, що кружляє). Уже в заголовках двох документів папи-пенсіонера Бенедикта XVI знаходимо віднесення до любові. Перша це Deus caritas est (Бог є любов), а друга – Caritas in veritate (Любов у правді). Коли поглянемо на папську творчу діяльність, то побачимо, що саме ця тематика становить її важливу частину.

ві призводить до деструкції та анігіляції, врешті-решт смерті. Тому треба всім нам це пригадувати і замислюватися, бо хоч чуємо про любов й багато про неї ми читали, то все ж таки практикувати її вчимося кожного дня. Хоч у цій короткій медитації поділитися тим, що універсальне, що торкається нас всіх, і з чим майже всі мають труднощі.

Любов – це богословська чеснота. Християнство однозначно цього навчає, пригадує та переказує черговим

поколінням. Для віри та надії, так насправді, є вона джерелом і початком. Без любові не може бути мови про них. Любов є також найбільшим даром Бога, бо сам Бог – любов. Про це дарування людській любові знаємо з натхнених Святим Духом книг Старого та Нового Завітів. Біблійні постаті та розповіді концентрують свою увагу на досвіді Бога, з чим пов'язана нерозривно любов. Старий Завіт, як підготовка до приходу Спасителя, віддзеркалює постійну присутність Бога в житті поодиноких персонажів і вибраного народу, яких Бог супроводив, опікуючись ними. Св. Іван натомість підсумовує, що Бог сам об'являє себе як любов, бо полюбив світ.

Продовження на 8 стор. ▶

ДЕКІЛЬКА СУБ'ЄКТИВНИХ РОЗДУМІВ ПРО (ХРИСТІЯНСЬКУ) ЛЮБОВ

▼ **Продовження.**
Початок на 7 стор.

Виявив це почуття супроти своїх сотворінь зіславши свого Сина, Ісуса Христа. Того, який з Ним становить одно: «Я і Отець – одно». Місією Ісуса Христа надалі було до-свідчувати Бога й в цю подію включати, запрошувати до неї інших. Тому Іван знов міг про своє життя написати: «Ми пізнали й увірували в ту любов, яку Бог до нас має». Учні поступово ставали свідками, учасниками Любові. Ісус учив, що хто бачить Його як вочлененого Сина, цей бачить і Отця. Таку відповідь почув Филип, коли попросив Учителя, щоб показав їм Отця. Ісус сказав: «Скільки часу я з вами, а ти мене не знаєш, Филипе? Хто мене бачив, той бачив Отця».

Ісус Христос, перебуваючи посеред людей на землі, давав приклад не лише своїми словами, а й поведінкою. Знав, що вона зможе більше вчинити, ніж найгарніші настанови. Тому Христос єднає в собі два

елементи. Перше – це вчення про любов. Свідками цього ставали переважно люди, якими інші побожні (які так про себе думали) погорджували й відкидали. Як це близьке інколи й нам. Друге – це щоденність. Ісус показував, а радше жив так – був відкритий, зичливий, повний розуміння, турботливий до всіх, кого зустрів. Був просто добрим учителем.

Найвиразнішим однак проявом Його любові до людини стало спасення. У це вписується Його земська місія: «Син бо Чоловічий прийшов шукати й спасти те, що загинуло». Інакше кажучи – віднайдення загубленого та й повернення його до повноти життя. Звершенням місії та події спасення стала Його хресна смерть. Апостол Павло каже: «Будьте, отже, послідовниками Бога, як любі діти, і ходіть у любові, за прикладом Христа, що полюбив вас і видав себе за вас...» Це так важливо, що навіть пізніше в Посланні до Галатів ствердить:

«Бог же показує свою до нас любов тим, що Христос умер за нас...» Христова смерть є джерелом людської любові.

Св. Іван, який в своїй Євангелії аж 27 разів уживає грецьку форму від дієслова αγαπαю (люблю, кохаю), говорить про Ісуса як про того, хто любить: «Ісус... полюбивши своїх, що були в світі, полюбив їх до кінця». Таким способом Христос показав, даючи учням спершу досвідчити, які стосунки мають їх характеризувати: не тільки брати самому, а й давати іншим – це властива дія. Любов цього вимагає. Бо коли людина одержує від Бога дар (любові), то повинна її передавати далі. Як талант, яким можемо розпоряджати для добра інших, а не в замкненій хаті тішитися ним насамоті.

Чеснота любові зі своєї природи стремить до звершеності, досконалості та розвитку. Взорована на Богу, має бути як Він: «Тож будьте досконалі, як Отець ваш небесний досконалий». Не належить та-

кож тільки до площини мрій, теорій чи філософських роздумів. Вона має перекладатися на життя. А як це виглядає, яке місце займає любов посеред земських практик, учить апостол Павло в наведеній спочатку 13-ій главі Послання до коринтської спільноти. Павлова любов надихає, дає сили до щоденних змагань з труднощами. Відкриває нас на інших. Спричиняє, що виходимо з себе до світу, до людей і бачимо в них ближніх. Така любов очищує, переносить тривогу, заворушення серця.

Любов діє також в двох напрямках. Стосується-бо віднесення до нас і до світу. Любов нищить егоїзм, корисливість і замкнутість на інших, а додає сусіда (не як багач з Христової притчі, який не помічав Лазаря). Любов будує кращий світ, де збільшується гуманізація людини та її середовища. Справжня любов маргіналізує і бореться з несправедливістю, лихом, суспільною кривдою. Саме тому любов так необхідна світу та людині. Завдяки ній натомість з'являється поєднання, розуміння, відкритість, зич-

ливість і мир. Цього однак, як показує життя сучасного світу, дуже нам бракує. Любов формує людські зв'язки, учить гідності й вміння бути для себе ближніми. Вона так насправді перевіряє нашу тотожність, не як християн, а просто людей.

Багато хто старався відкрити візію служіння Бенедикта XVI як єпископа Риму. Не було великих несподіванок, але насправді Папа, як апостол Петро, утверджував віру братів. Перша, програмна енцикліка, пригадала однак людині основу. А основа потрібна, щоб не захитатися і не зневірившись. І добре, що воно так є, бо хоч всі любов – найважливішу Христову заповідь – знають, то її в світі, в наших відносинах бракує. А братерство не залежить від конфесійної, релігійної чи культурної єдності, – це щось, що охоплює всіх і все без винятку. Хай заклик апостола Павла: «А над усе будьте в любові...» звучить у наших серцях, а тоді довколишній світ ставатиме кращим. Хай християнська любов буде просто людською.

О. Леслав Лесик, «Благовіст»

750 РОКОВИНИ СМЕРТІ КОРОЛЯ ДАНИЛА

21 вересня 2014 року у місті Холм (Польща) відбулися заходи до 750 роковин смерті засновника міста, короля Данила Галицького. Після святкової літургії, відбулася церемонія надання скверові поблизу Данилової Гірки (вулиця Любельська, 3) «імені князя Данила Романовича».

У своєму вітальному слові Олександр Пирожик (народний депутат від ВО «Свобода») подякував польським громадянам за підтримку українців під час Революції Гідності та в боротьбі з російським агресором. На його прохання учасники заходу хвилиною мовчання вшанували пам'ять Героїв Небесної Сотні та українських воїнів, які загинули в боротьбі з московськими окупантами на сході України. Опісля Пирожик спільно з представниками польської влади перерізали символічну стрічку при вході до скверу ім. короля Данила.

«Король Данило Галицький був непересічною історичною постаттю, знаною та пошанованою в тодішній Європі. Він консолідував європейські народи. Саме він зумів об'єднати українців та поляків проти монголо-татарської орди і тут, під стінами Холма, зупинив її просування в центральну та західну Європу. Сьогодні так само українці та поляки мають об'єднатися проти нащадків тієї азійської орди – путінської Росії. Приємно, що наші сусіди-поляки це усвідомлюють. Бо в нашій непростій спільній історії набагато більше того, що нас поєднує, аніж будь-чого іншого. Й історична постать короля Данила, який сьогодні повертається в суспільну пам'ять поляків – яскраве тому підтвердження», – прокоментував подію народний депутат України Євген Мельник.

По завершенні офіційної частини в місцевому кінотеатрі присутнім продемонстрували перший короткометражний науково-популярний фільм польських кіномитців про правдиву історію створення і становлення Холма, з яким холмщаки ознайомлять місцевих школярів.

«Вголос»

21 вересня 2014 року, у свято Різдва Пресвятої Богородиці, в невеликому селі Мар'янівка Великоберезовицького деканату, що на Тернопільщині, пройшли величні урочистості. Віряни вшанували свою намолену і улюблену стареньку церкву Різдва Пресвятої Богородиці, яка цього року зустріла в їхньому селі свій 121-ий день народження, а також 10-літній ювілей нової церкви, збудованої стараннями всіх парохіян. При нагоді ювілейних святкувань, отець-парох Іван Зогуля нагадав зібраним, що на будівництво старої церкви понад 120 років тому кошти збирали також парохіяни Мар'янівки, суттєво допомогло подружжя Романа і Ксенії Малевичів, чі імена пам'ять вдячних односельчан зберігає донині.

Головною подією урочистостей стало посвячення зовнішніх мозаїк, що прикрасили нову церкву в Мар'янівці. Мозаїки, що представляють ікони Матері Божої Зарваницької, Слуги Божого Патріярха Йосифа Сліпого та Спаси Нерукотворного прикрасили фронтон храму. Фундатором двох мозаїк є Петро Костик, а мозаїка ікони Спаси Нерукотворної постала завдяки щедрості Василя Кіцака, Василя Пинила, Адама Чайківського, Ігоря Низика, Івана Шевціва. Авторами мозаїк є майстри: Тарас Новак, Михайло Кіцак, Андрій Кульгавець, с. Августина зі згромадження Сестер Службениць.

Отець Зогуля звернув увагу, що на сувої, який тримає зображений на мозаїці Патріярх Йосиф Сліпий, видніє тризуб, котрий символізує візію вільної України, за яку так вболівав Блаженніший, для якої поклав усе своє життя і служіння, і до якої не дожив всього кілька років. Отець-парох щиро подякував жертводавцям, сердець яких торкнулася Ласка Божя, і побажав усім добра, миру і Божої Благодаті.

Для «ХГ» Людмила Бублик

ХРИСТІЯНСЬКИЙ ГОЛОС

CHRISTLICHE STIMME
Ukrainische Kirchenzeitung
Schönbergstrasse 9
D-81679 München

Inhaber, Herausgeber und Verleger: Apostolische Exarchie
für katholische Ukrainer in Deutschland und Skandinavien

D-81629 Postfach 86 02 69 Druck: Kolo UA-82100
Drohobytsch Tel. +380 3244 29060

Погляди авторів не завжди відповідають поглядам редакції. Редакція в потрібі скорочує і мовно виправляє надіслані статті.
Газета виходить двічі на місяць.

Chefredakteur: Roman Kryk
Stellvertretender Redakteur: Bohdan Pidlisetsky
Telefon: +49 (0) 89 997 28 38 11
Telefax: +49 (0) 89 997 28 38 4
christl.stimme@t-online.de;
ukrainische-kirche@t-online.de;
www.ukrainische-kirche.de

Річну передплату (Unkostenbeitrag)
46,- Euro переказати на конто: Apostolische Exarchie
LIGA-Bank München
Konto-Nr.: 40 21 03 257
BLZ 750 903 00
IBAN: DE 64 7509 0300 0402 1032 57
BIC: GENODEF1 M 0 5